

Document	Archeologische Quickscan
Plangebied	Grosthuisen 54, Grosthuisen, gemeente Koggenland
Adviesnummer	17152
Opsteller(s)	F.C. Schinning (archeoloog) & D. Duijn (archeoloog) & M.H. Bartels (senior archeoloog)
Datum	03-08-2017

Advies	Huidige bebouwing behouden. Indien huidige bebouwing wordt gesloopt en nieuwbouw uitgevoerd: archeologische opgraving (kosten initiatiefnemer)
Vervolgtraject	Indien het in de planning ligt om de huidige bebouwing te slopen en nieuwbouw uit te voeren, verzoekt Archeologie West-Friesland de initiatiefnemer een PvE te laten opstellen door een gecertificeerde archeologische instelling of bedrijf.

Archeologische Quickscan

1. Bestaande situatie en voorgenomen ingrepen

Op verzoek van de gemeente Koggenland (contactpersoon dhr. R. Beugels) is gekeken naar het aspect archeologie met betrekking tot het perceel Grosthuisen 54 in Grosthuisen, gemeente Koggenland (afb. 1).

Op het perceel is een karakteristiek pand aanwezig. Het betreft een dubbele stolp met aan de voorzijde een bijzonder voorhuis. Het pand is gebouwd als boeren-burgemeesterwoning in 1871 (afb. 2). Aangezien de bouwkundige staat slecht is, wordt momenteel bekeken wat er met het pand kan gebeuren. Dit wordt onder andere bekeken aan de hand van onderhavige Archeologische Quickscan en een interne bouwopname.

2. Beleidskaart Archeologie

In 2012 is door de gemeenteraad van Koggenland de gemeentelijke archeologische beleidskaart vastgesteld. Deze archeologische kaart is in 2012 vervaardigd door Archeologie West-Friesland.¹ Op deze kaart is aangegeven waar de bekende archeologische waarden zich bevinden en welke archeologische verwachtingen er zijn. De waarden en verwachtingen zijn gecombineerd met een beleidsadvies per zone.

Op de Beleidskaart Archeologie van de gemeente Koggenland (afb. 2) valt het plangebied binnen een zone waar het aspect archeologie dient te worden meegewogen bij plannen van 100 m² en groter en dieper dan 40 cm beneden maaiveld. Het betreft hier het historisch dorpslint van Grosthuisen. De begrenzing hiervan is gebaseerd op historisch kaartmateriaal. De vrijstellingsgrens wordt overschreden.

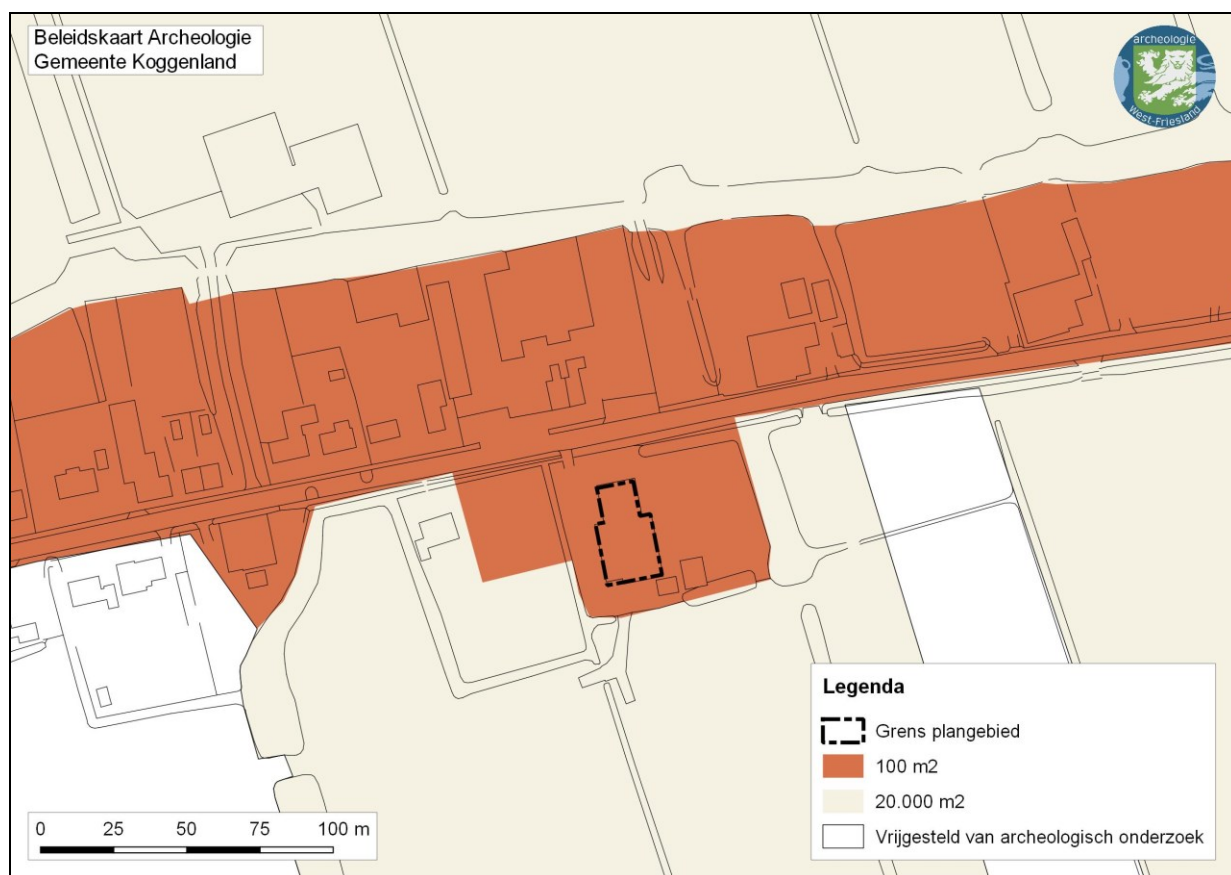
¹ Gemeente Koggenland 2012.

Afbeelding 1. De locatie van het plangebied Grosthuizen 54 (witte stippellijn) op een luchtfoto.

Afbeelding 2. Een foto uit de 'glorietijd' van de boerderij (www.bouwvallen.eu).

Abbeelding 3. De ligging van het plangebied Grosthuizen 54 (zwarte stippellijn) op de Beleidskaart Archeologie.

3. Cultuurhistorische achtergrond

Het plangebied ligt aan het historisch dorpslint van Grosthuizen. Het lint is waarschijnlijk in de 12de eeuw ontstaan en heeft een hoge archeologische waarde (monumentnummer 14848). De bewoningsas heeft ook een hoge historisch-geografische waarde (WFR394G). Dit soort lineaire nederzettingen is zeer kenmerkend voor de bewoningsgeschiedenis van West-Friesland. De herkenbaarheid is vrij hoog en de samenhang met het omliggende gebied (openheid, verkaveling en afwateringspatroon) is goed waarneembaar.

De weg door Grosthuizen heeft ook een hoge historisch-geografische waarde (CHW-code WFR175G). Dit was oorspronkelijk een binnenwaterkerende dijk. Dit soort dijken zijn kenmerkend en liggen dwars op de verkaveling. Door de hogere ligging werden dergelijke kaden vaak als weg gebruikt en ook nu nog is deze dijk als weg herkenbaar. Ook fungeerden deze dijken vaak als bewoningsas, zoals bij Grosthuizen.

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. De oudste relevante kaart van het gebied is de kaart van Johannes Dou uit de 17de eeuw. Op deze kaart is te zien dat ter plaatse van het plangebied bebouwing aanwezig is (afb. 4). Op basis van deze kaart is geen uitspraak te doen over de aard van de bebouwing. Op de eerste kadastrale kaart uit 1823 is te zien dat eveneens binnen het plangebied bebouwing aanwezig is (afb. 5). Gezien de vorm gaat het om een stolpboerderij. Deze stolp ligt onder het voorhuis van de huidige woning. In 1830 was de boerderij eigendom van Dirk Schuitemaker.

Afbeelding 4. De ligging van het plangebied Grosthuizen 54 (zwarte cirkel, bij benadering) op de kaart van Johannes Dou (1651-1654, collectie Westfries Archief).

Afbeelding 5. De ligging van het plangebied Grosthuizen 54 (zwarte stippellijn) op de kadastrale minuut uit 1823.

4. Archeologische bronnen

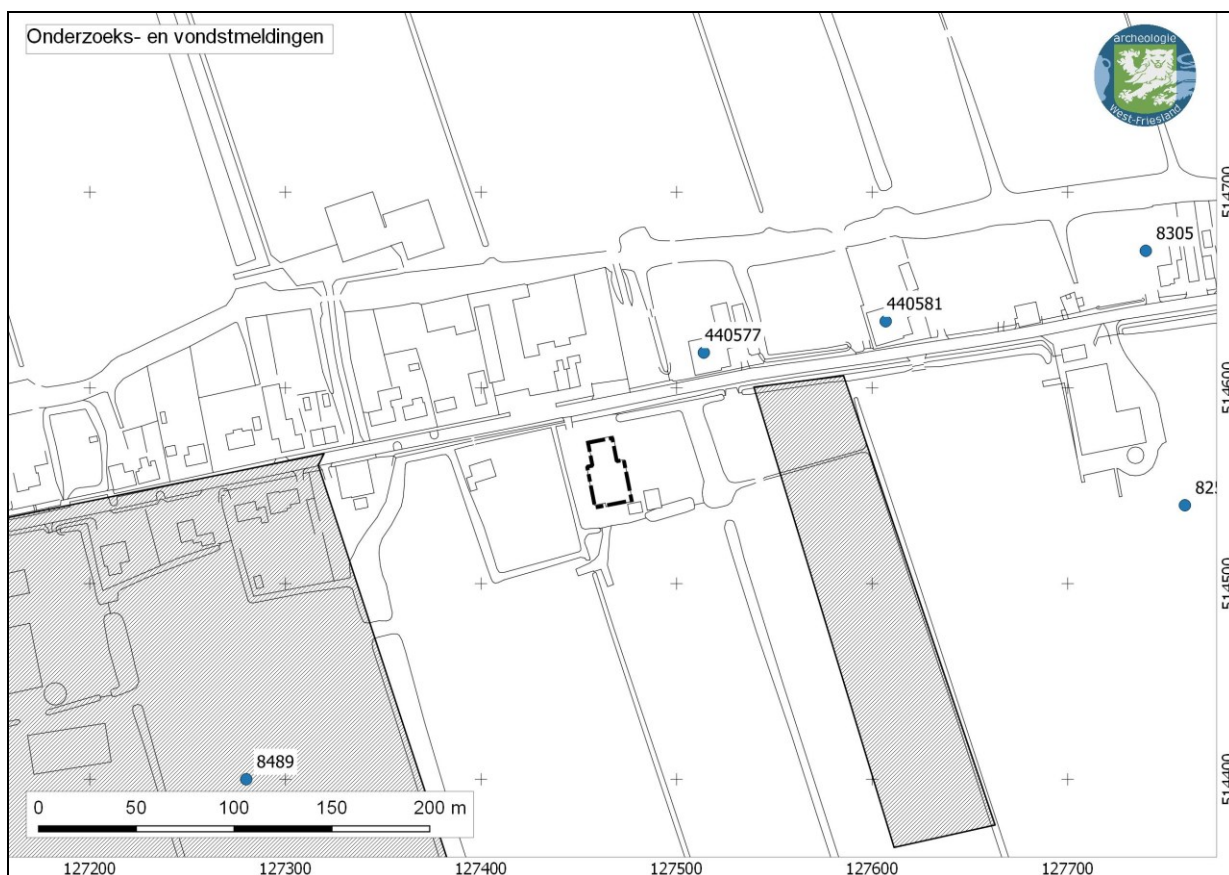
In de nabije omgeving van het plangebied (binnen een straal van 300 m) zijn twee onderzoeksmeldingen en verschillende vondstmeldingen bekend (afb. 6).

Ten oosten van het plangebied (ter hoogte van Grosthuizen 54a) is in 2010 een bureauonderzoek en booronderzoek uitgevoerd door ADC ArcheoProjecten (onderzoeksmelding 39772).² Tijdens het booronderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen, waardoor het plangebied is vrijgegeven met betrekking tot het aspect archeologie.

Voor het gebied ten (zuid)westen van het plangebied (ter hoogte van Grosthuizen 74-76a) is in 2008 een bureauonderzoek uitgevoerd door Cultureel Erfgoed Noord-Holland, ten behoeve van het fietstracé tussen Grosthuizen en Oudendijk (onderzoeksmelding 31870).³ Gezien de lage verwachting voor resten uit de Middeleeuwen of Nieuwe Tijd, is geadviseerd geen aanvullend onderzoek uit te voeren.

Rondom het plangebied zijn verschillende vondstenmeldingen bekend. Het betreft hier voornamelijk laatmiddeleeuws materiaal (Paffrath-, Pingsdorf-, Andenne- en kogelpotaardewerk, (Proto-)steengoed en grijsbakkend gedraaid aardewerk).⁴ Op circa 150 m van het plangebied is door de eigenaar middeleeuws aardewerk aangetroffen op het erf van Grosthuizen 52 (Archisnummer 440581).

Op basis van het historisch kaartmateriaal en archeologische indicaties geldt een hoge waarde voor vindplaatsen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd.

Afbeelding 6. De onderzoeks- en vondstmeldingen nabij het plangebied Grosthuizen 54 (zwarte stippellijn).

² Van Rooij & Holl 2010.

³ Den Boon 2008.

⁴ Archisnummers 8489, 440577, 8305, 8251.

5. Conclusie

Op het perceel Grosthuisen 54 is een karakteristieke boeren-burgemeesterwoning uit 1871 aanwezig. Gezien de slechte staat van het gebouw wordt met behulp van onder andere onderhavige Archeologische Quicksan bekeken wat er met het pand kan gebeuren. Het gebouw is monumentaal en daarmee behoudenswaardig.

Op de Beleidskaart Archeologie van de gemeente Koggenland valt het plangebied binnen een zone waar het aspect archeologie dient te worden meegewogen bij plannen van 100 m² en groter en dieper dan 40 cm beneden maaiveld.

Op basis van het historisch kaartmateriaal en archeologische indicaties geldt een hoge waarde voor vindplaatsen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd.

6. Advies

Indien het mogelijk is de huidige bebouwing te behouden, gaat hier de voorkeur naar uit. Ligt het in de planning om de huidige bebouwing te slopen en nieuwbouw uit te voeren, dient hoogstwaarschijnlijk archeologisch onderzoek plaats te vinden. Dit is afhankelijk van de concrete nieuwbouwplannen.

Vanuit het gemeentelijk beleid wordt geadviseerd om archeologie-vriendelijk te bouwen, dat wil zeggen de bodem niet te verstoren. Een archeologie-vriendelijk bouwplan kan worden voorgelegd aan de gemeente. Het archeologie-vriendelijke bouwplan dient te worden gekeurd door Archeologie West-Friesland.

Een niet archeologie-vriendelijk bouwplan houdt in dat de huidige situatie van de bodem zal worden verstoord tijdens het bouwproces. Onder bodemverstoring wordt verstaan:

- het verwijderen van muurwerk uit de bodem, hier onder vallen ook funderingen van de bestaande bebouwing vanaf de vrijstellingsdiepte gemeten vanaf het bestaande maaiveld van de archeologische vindplaats;
- vorstranden dieper dan 30 cm;
- het aanbrengen van funderingspalen, damwanden, grondverbeteringen, groutankers etc.;
- bodemsaneringen, tijdelijke uitplaatsing van vervuilde grond;
- kelders, ondergrondse reservoirs, overmatige boringen voor diverse onderzoeken en bijvoorbeeld wkk installaties;
- kruipruimtes;
- vijvers/watercompensaties;
- sloten en andere ingravingen;
- kabels en leiding-tracés vanaf maaiveld.

Ligt het in de planning om één of meerdere van bovenstaande bodemversturende werkzaamheden tijdens het project uit te voeren, dan wordt het bouwproject als niet archeologie-vriendelijk geclassificeerd en dient nader archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd.

Indien de geplande ingrepen benodigd voor de nieuwbouw een oppervlakte groter dan 100 m² bestrijken en niet archeologie-vriendelijk worden uitgevoerd, is op basis de hoge archeologische waarde een archeologisch onderzoek in het kader van de AMZ-cyclus vereist. Dit archeologisch onderzoek dient te bestaan uit een vlakdekkende archeologische opgraving voorafgaand aan de bouwwerkzaamheden. Als leidraad voor de opgraving dient een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen te worden opgesteld.

Archeologie West-Friesland kan een dergelijk onderzoek uitvoeren, maar het kan ook door een gecertificeerd archeologisch bedrijf worden uitgevoerd. De kosten van een dergelijk onderzoek zijn,

conform de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wamz), voor rekening van de initiatiefnemer.

Na het opgraven van de archeologische waarden kan het plangebied worden vrijgegeven met betrekking tot het aspect archeologie.

Zodra vaststaat dat de huidige bebouwing wordt gesloopt en nieuwbouw wordt uitgevoerd, verzoekt Archeologie West-Friesland om spoedig overleg te plegen met de projectontwikkelaar en/of koper om afspraken over het vervolgtraject te maken (M.H. Bartels, 06-30468593).

7. Bronnen

AHN2 (www.ahn.nl)

Archis 3.0

Boon, L. den, 2008. Bureauonderzoek voor het plangebied fietstracé Grosthuizen-Oudendijk, gemeente Koggenland. *CENH-rapport* 134. Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Haarlem.

Gemeente Koggenland, 2012. Beleidskaart Archeologie (vastgesteld door de gemeenteraad in 2012).

Kadastraal Minuutplan 1823, Gemeente Grosthuizen Sectie A genaamd Westeinde in een blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastraal Minuutplan 1823, Gemeente Grosthuizen Sectie B genaamd Oosteinde in een blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Rooij, J.A.G. van & J. Holl, 2010. Grosthuizen 54a te Grosthuizen (gemeente Koggenland). Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend en karterend booronderzoek. ADC ArcheoProjecten, Amersfoort.

Westfries Archief

8. Geldigheid

Indien de (bodemroerende) plannen voor dit project worden gewijzigd na advisering, dan dienen de nieuwe plannen te worden voorgelegd aan Archeologie West-Friesland, zodat deze opnieuw kunnen worden beoordeeld. Het voorgaande advies vervalt daarmee.

Deze archeologische quickscan heeft een geldigheid van **2 jaar**. Na verloop van deze periode wordt het advies ongeldig en dient bij ontwikkelingen een nieuw archeologisch advies te worden aangevraagd. Dit geldt ook voor ongewijzigde bouwplannen.

Bovenstaand archeologisch advies is daarmee geldig tot:

03-08-2019